

действено поведение на своите герои, за да покаже в един момент беззащитността на Аза, драмата на личността, останала без удобните протези на миналото и разочарована от идейните доктрини на настоящето. Разположени между фарса, мелодрамата и истинската драма, човешките конфликти оголват до болезненост проблемите в социалната общност, за да разкрият изчерпаните форми на един отминал исторически етап от съществуването ни, но и разочарованието от новите реалности. Маскарадното разиграване на проблемите в салона-гостна онагледява марионетъчния механизъм на честите ни историко-културни прекроявания. Салонът-гостна (затвореното пространство) се превръща в пространствена метафора на затвореното живеене (егоистично, дребнаво, еснафско). Уайлдовият почерк е най-удачният и легитимен трансфер на трагикомичната илюстрация на нравите. Композиционните и типологични сходства между пиесите на изтънчения английски комедиограф на нравите и неговия български събрат отдавна са твърде обстойно осветлени от критиката¹⁰. Сходствата са не толкова поведенчески и ситуационни, те са на дискурсивно равнище и трябва да бъдат анализирани на нивото на идентификация на персонажа, на начина, по-който той възпроизвежда света. Комичното е в травестиране образа на българския „денди“, на типа ироник и скептик, дошъл от буржоазните салони на царска България и запазил своя философско-ироничен рефлекс към света на новото социалистическо общество. Тази проблематизираща гледна точка към света обаче е опасна и взривоопасна, неприемлива за нормативизираното мислене. Затова финалите на пиесите завършват със задължителния *happy end*, в който новият социален строй предлага свой морален рецептурник за личностно и социално оцеляване, свой оптимистичен социален сценарии. Но дори когато ирониите са разобличени, иронията продължава да се усеща в драматургичния текст. Тя идва от амбивалентността в човешкото битие, от далновидния размисъл на писателя върху основни битийни категории - ограничеността и дребнотемията са продукт не толкова на кройката на общество, а на търсенията и светогледа на самата личност. Димов сякаш пророчески се усмихва зад ироничната риторика на своите герои, провидил краха на идеологическите и социални утопии на всяко едно историческо време.

¹⁰ Вж. Л. Григорова. Драма на парадокса. С., 1993, с. 144-155. Изследователката разглежда типологичните сходства между драмите на О. Уайлд и Д. Димов.